

פרשה בארבע

שלוחה 10<6<21

כך ננצח בבחירות

הייתי עניו איך הייתי מגיב, אם כבר הייתי עשיר איך הייתי מגיב, אם כבר הייתי תלמיד חכם או אדם שלם במה הייתי בוחר ואיך הייתי מחליט, וזהו שנאמר בפסוק "והיו עיניך רואות את מורִךְ".

לראות תמונות של רבנים וצדיקים מול העיניים זה יפה וחינוכי, אבל במילים האלה טמון סוד ההצלחה בחיים.

במילים האלה הנביא מלמד שמי שרוצה להגיע למדרגה של אלו שבתמונה, הוא חייב לשאול את עצמו בכל החלטה שהוא נדרש להחליט, איך אלו שבתמונה היו מחליטים, וכך אולי יום אחד יתלו גם את התמונה שלו.

בפסוק מפני שיבה תקום והדרת פני זקן, מלמד רבי חיים בן עטר, התורה מלמדת אותנו איך נוכל להגיע למצב שבו לא נתחרט על בזוז החיים.

אם אתה רוצה להגיע למצב שיכבדו אותך בימי שיבתך, תהדיר את פני הזקנה עוד כשאתה צעיר. תקח אותה בחשבון. תקבל את החלטות שלך, לא על בסיס ההווה הצעיר המפתה והחלוף, אלא לאור השאלה, אם הייתי כעת בן שבעים מה הייתי מחליט.

לכן נאמר בסוף הפסוק הכל כך מוסרי ואנושי הזה, ויראת מאלוהיך אני ה'. למה? כי כדי לקחת בחשבון את העתיד והזקנה, ולהתגבר על התחושה שאנחנו כאן כדי להישאר. אבל בשביל להרגיל את עצמנו לחשיבה עתידית שכזאת אנחנו נדרשים למידת היראה. ליראת השם שתזכיר לנו את מה שהתאומים לימדו את היימן בראון.

שאדם יסודו מעפר וסופו לעפר, והוא משול לחרס נשבר ולרוח נושבת ולחלום יעוף, ורק בגלל זה כדאי לו להשקיע את חייו במה שנשאר לנצח ולא במה שקורס באחת עשרה שניות.

ועוד מילה לסיום.

אחרי אחד הסמינרים של ערכים בחול, הלכתי לבקר קרובי משפחה שירדו מהארץ כדי להגשים את חלום החיים. והם הגשימו אותו. לפחות בצד החומרי.

כשישבתי אצלם התעניינה האישה במשפחה שלי באשתי ובילדים שלי, ואז כל הזוהר והנוצץ נעלמו ברגע אחד.

אתה יודע היא אמרה לי. כשהייתי יכולה ללדת, לא רציתי יותר משני ילדים כי חששתי שזה יפגע לי באיכות החיים. אבל היום כשאני יודעת שטעיתי אני כבר לא יכולה ללדת.

אלא שאז התאומים עוד לא קרסו לא היה לי מה לענות לה, אבל היום?

התאומים שלו. את מה שהוא בנה בעמל ובמאמצים, וגם את מה שהתמוטט וכשל.

אתם מכירים אדם שאין בו חרטות? שאין בו צער על בחירות לא נכונות בחיים? על טעויות שעשינו מתוך ראיית הווה בלבד. אם זה בזוגיות. בעבודה או בין אדם לחברו?

אתם מכירים את המשפט "אם היו מחזירים אותי לאחור הייתי עושה את זה אחרת או טוב יותר? אם כן, אז גם לנו יש את התאומים שלנו, בהבדל אחד. זה לא התאומים. זה החיים שלנו.

האם ישנה דרך להינצל מהאכזבות האלה? מסתבר שכן והיא מופיעה בפרשת השבוע.

בפרשת קדושים שמלאה במצוות, מופיעה מצווה מאוד מוכרת שיכולה לעזור לנו לא להחמיץ את החיים, שנאמר: "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלוהיך אני ה'".

שאלתם את עצמכם מה הקשר בין תחילת הפסוק לסופו? מפני שיבה תקום ויראת מאלוהיך? והדרת פני זקן אני ה'? מה, מי שלא ירא את השם לא מכבד זקנים? מפני שיבה תקום והדרת פני זקן זה יפה מאוד וגם אנושי, מה הקשר בינם ובין ויראת מאלוהיך אני ה'?

והתשובה לכך היא הדרך למנוע מעצמנו את החרטות והאכזבות על הבחירות בחיינו כפי שמבאר רבי חיים בן עטר בפירושו אור החיים על התורה וכך הוא כותב: "גם רמז כדי שלא יבואו ימים רעים בעת שיבתו, שהם יסורין הקשים לאדם מכל יסורין, וירמוז, והדרת פני זקן, פירוש, זקנת עצמו. על דרך שאמרו חז"ל - אשרי ילדותו שלא ביישה את זקנותו".

חשבתם פעם שואל רבי חיים בן עטר מה גורם לנו לאכזבה מהבחירות שלנו בחיים? מה גורם לנו להתחרט? דבר אחד. אנחנו לא לוקחים בחשבון ההווה את העתיד. אנחנו מקבלים החלטות כאילו אין מחר. ואז כשמגיע המחר וההווה הפך לאתמול אנחנו מבינים את הטעות אבל אז כבר מאוחר מידי.

אם אנחנו רוצים להצליח בחיים, קובע האור החיים, אנחנו צריכים להציב לעצמנו את העתיד בהווה ולקבל החלטות לאורו.

לכולנו יש שאיפות, מלמד האור החיים, ולכולנו יש גם חלומות. אבל כדי להגשים אותם אנחנו צריכים לקבל החלטות, לא כמו כאלה שרוצים להגיע, אלא כמו כאלה שכבר הגיעו. לקבל החלטות כאילו אנחנו כבר שם.

עני שרוצה להיות עשיר אבל מקבל החלטות כמו עני, לא יהיה עשיר. גאוותן בהווה שרוצה להיות עני בעתיד, צריך קבל החלטות בימי גאוותנותו, כאילו הוא כבר עניו. הוא צריך לשאול את עצמו, אם כבר

כשהיימן בראון היה רק בן 27 הוא קיבל לידיו תפקיד אחראי וחשוב, להיות אחד ממנהלי העבודה של הקמת "מרכז הסחר העולמי" ומגדלי התאומים במנהטן.

מידי יום במהלך אחת עשרה שנים מאושרות על הכבוד שנפל בחלקו, היימן בראון בילה את זמנו באתר הבניה המפורסם והשאפתני, ובסיומם עמד על תילו כלוב מתכת ובטון שנחשב באותם ימים למבנה ייחודי והחזק מסוגו בעולם.

אחרי קריסת המגדלים במתקפת הטרור ב - 11 בספטמבר הגיע בראון לישראל בעשור השביעי לחייו, ועלה לירושלים כדי לחפש את הקב"ה.

כשהוא נשאל מה גרם לו לשינוי, בראון סיפר.

"אם היית שואל אותי באותם ימים כמה זמן יידרש כדי לפרק את הבניינים שאני מכיר יותר טוב מכולם, הייתי מעריך אותו בשלוש או ארבע שנים. אין לך מושג כמה מקדמי הגנה בטיחותיים נלקחו בחשבון בזמן שבנינו אותם.

אבל כשהחלה המתקפה, ישבתי מול הטלוויזיה וכשהבניינים החלו לקרוס הסתכלתי בשעון. תוך 11 שניות הם הפכו לאבק, ואז הגיעו התובנות.

טוב. לא, לא מיד. זה לקח קצת זמן. ההלם התסכול והאבל על המתקפה האכזרית ועל ההרוגים הרבים, לא אפשרו להם לצופף מיד. אבל אחרי כמה ימים הם בכל זאת הגיעו. לא הייתי יכול להתעלם מהם.

מגדלי התאומים היו בעיני ובעיני אמריקאים רבים, סמל ליציבות ועוצמה. היתה להם נוכחות. היתה להם אמירה. כל מי שהביט בהם שמע אותם אומרים, אנחנו כאן כדי להישאר. אי אפשר להתעלם מאיתנו. ואז ב-11 שניות הם נעלמו ומה עם החיים? זה לא אותו דבר? לכן הגעתי לירושלים. כשמחפשים חומר ועולם הזה, יש מזה הרבה במנהטן, אבל כשמחפשים רוחניות ונצח, זה רק בירושלים.

חשבת על זה? מצד אחד אנחנו נחשפים לאורך כל חיינו למוות ושכול, אבל מצד שני אנחנו כל כך מנותקים מזה ובטוחים שלנו זה לא יקרה. כי אנחנו הרי כאן בשביל להישאר. כי הרי יש לנו נוכחות. יש לנו אמירה. אבל אז, כשהחיים מתחילים לברוח לך מהידיים, אתה פתאום מגלה שהם נגמרים הרבה יותר מהר ממה שחשבת, והמחשבות האלה, הם גרמו לי לשאול את עצמי, מה אני עושה עם יתרת חיי. לכן הגעתי לישראל. כדי להשקיע את מה שנשאר בדברים שנשארים לתמיד.

אז נכון חברים. לא כל אחד מאיתנו בונה את התאומים, אבל בכל זאת, לכל אחד מאתנו יש את

המוסר התורני אל מול המוסר של האומות

מתקונת חפצת חיים.

חבר הלאומים שנועד להגן על העולם ממלחמות הוקם רק לאחר מלחמת העולם הראשונה, וארגון האומות המאוחדות נוסד רק לאחר מלחמת העולם השנייה.

כדי להבין את הצורך האנושי בשני המוסדות הללו נדרשו בני האמות לשפוך את דמם של עשרות מילוני בני אדם.

בשונה ממוסר התורה שירד לעולם שלם מתחילתו, אין מוסר האומות מוסר שלם. הוא נבנה אט אט. עקב בצד אגודל, וזהו חסרונו.

בזמן שתורתנו האלוהית ציוותה "לא תיקום ולא תיטור", או "וכי ימוך אחיך והחזקת בו", חיו אנשים ששחטו את בניהם ובנותיהם לאילילים. כשציוותה התורה "עזוב תעזוב עימו", לא היו בעולם ארגוני צער בעלי חיים, ואפילו את העבדים היה מותר להרוג. כשחכמי ישראל עסקו בתוקפת המשנה והתלמוד בצערו של העגל שהסתופף תחת חלוקו של רבי יהודה הנשיא, בקולוסיאום הרומאי בילו הרומאים במלחמות שהתרחשו בין עבדים וגלדיאטורים לחיות טרף רק כדי לשעשע את הציבור. לכך מתכוון בעל ה"תפארת ישראל" בדבריו כי מוסר התורה ירד להם משמיים והקדים את מוסר האומות באלפי שנים.

אלא שבמוסר מסוג זה יש גם חסרון זמני. כל עוד לא מגיעים מקבליו למדרגה בה הם ראויים לו, נוכל להבחין בטלטלות רוחניות משמעותיות הנובעות מן ההפרש בין שלמות המוסר אותו קבלו ובין מעלתם הבלתי שלמה כפי שאכן כך קרה בימי השופטים.

שונה מכך מוסר האומות. כיון שנקנה מוסרם בדם והתנסות חוייתית, גם אם הוא מתפתח באופן איטי, הוא תואם את מדרגתם ועל כן ניתן להעריך שטלטלות רוחניות ומוסריות מן הסוג שעבר העם היהודי, לא יהיו נחלתם.

אמור מעתה: מעלת מוסר התורה שהוא שלם מתחילתו, וחסרון מקבליו - שעד שהם זוכים לשלמות הראויה אין הוא קנינם. חסרון מוסר האומות באי שלמותו והתפתחות האיטית הגובה מבני העולם מחיר נורא, ומעלתו שהוא תואם את מדרגת המחזיקים בו ועל כן הוא קנוי בידיהם.

לדעת בעל ה"תפארת ישראל" זו כוונת רבי שמעון בר יוחאי במאמרו.

מוסר עם ישראל דומה למוסר לו זכה אדם הראשון בגן עדן, שכן גם הוא וגם בני ישראל קבלו את הציוויים מאת השם. שניהם זכו למוסר שלם, אך גם הוא וגם הם נכשלו משום שלא היו שלמים בהתאם למוסר השלם שקבלו.

אתם קרויים אדם, משום שמוסר עם ישראל משמיים, בעוד מוסר האומות אינו כזה.

כעת נוכל לגשת לשאלתך.

בדברך שאלת כיצד נזכה אנו לגאולה אם אפילו בני ישראל מקבלי התורה לא היו ראויים לה? וכי אנו ראויים להיגאל יותר מהם?

בהחלט. ולא בזכותנו אלא בזכותם, שכן, אם אצל האומות יש צורך בפיתוח המוסר ובהתאמתו לאדם, בעם ישראל המצב הפוך, עלינו לפתח את האדם ולהתאימו למוסר השלם.

לאורך אלפי שנים בנו בני ישראל את קומתם הרוחנית צעד אחר צעד כדי להתאימה למוסר התורה השלם. ועל כן ככל שאנו מתרחקים יותר ממעד הר סיני הולכת ונבנית קומתנו הרוחנית, וניסיונות האבות הופכים לתכונה שורשית בילדיהם.

וגם אם חטאנו ונכשלנו, כשאנו שבים בתשובה אנו שבים למדרגה הרוחנית שירשנו מהם ועל כן נזכה לגאולה בקרוב.

שאלה: במעמד הר סיני זכו בני ישראל למדרגת נבואה שהיתה למעלה ממדרגתם, ומסיבה זו פרחו נשמות כששמעו את הקול "אנכי ה'", וכששמשה התמהמה, אף נכשלו בחטא העגל. ואם הם שהיו דור דעה כך, אנו על אחת כמה וכמה, ואם כן כיצד ניגאל?

תשובה: קביעתך כי בני ישראל לא היו ראויים להתגלות ה' בהר סיני דורשת ביאור.

בפירוש תפארת ישראל להגאון רבי ישראל ליפשיץ זצ"ל במאמר רבי עקיבא במסכת אבות "חביב אדם שנברא בצלם", מציג הרב ז"ל שאלה. אם חביב אדם שנברא בצלם - הרי שגם נכרי בכלל "אדם", כיצד אפוא אמר רבי שמעון בר יוחאי "אתם קרואים אדם ואין אומות העולם קרואים אדם"? אם אין אומות העולם בכלל אדם, ואם "בצלם אלוקים עשה את האדם" בלבד, כיצד זה אומר רבי עקיבא שכל אדם נברא בצלם? ועוד: אם אין בני אומות העולם בכלל אדם, העולם הם לא בני אדם? כיצד מצינו שחסידי אומות העולם זוכים לעולם הבא? וכי יש לך בעלי חיים שזוכים לעולם הבא?

יתירה מכך, כבר לימדנו חז"ל שאין הקב"ה מקפח שכר בריה, אפילו של רשעים כנבוכדנצר, היכן אפוא משלם הקב"ה את שכרם של בני האומות שהיטיבו בריותיו ועם ישראל? ואם תאמר ששכרם ניתן להם בעולם הזה? כיצד מצינו נכרים שלא זו בלבד שלא זכו לשכר בחייהם אלא אף נרדפו בשל מעשיהם הטובים? כמו ממציא החיסון או האדמירל שהביא לאירופה את תפוח האדמה שהציל רבבות ממוות ברעב, או ההומניסט הנוצרי ריכלין שמנע את שריפת התלמוד ונרדף בשל כך על ידי חבריו הכמרים עד שמת ביגונ? הייתכן שיקופח שכרם?

ומכאן ראייה שגם נכרים זוכים לשכר רוחני ונצחי בעולם הבא, וכיצד ניתן לומר שאינם בכלל אדם?

על כך משיב בעל ה"התפארת ישראל" תשובה מופלאה.

לדעתו האמירה של רבי שמעון בר יוחאי "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם" נועדה להאיר את ההבדל המהותי בין המערכת המוסרית של עם ישראל מול זו של אומות העולם, כשבכל אחת יש מעלה משלה וחסרון משלה.

בהר בסיני קבלו בני ישראל מאת השם יתברך תורה שכוללת מערכת שלמה של ציוויים מוסריים שלא תאמו כלל את הנהוג באותה תקופה. התורה שניתנה משמיים שלמה היא וכזאת היא מכילה את המתכון לבנין האדם השלם ללא תלות בזמן ומקום, וזו מעלתו של המוסר התורני, וזו סיבה שהמוסר היהודי הקדים את מוסר האומות כפי שסנט ראש ממשלת אנגליה המתבולל בנימין דיזרעלי בחבר פרלמנט אנטישמי שהזכיר לו את מוצאו היהודי באמירתו המפורסמת "כן, יהודי אני, ובימים שאבות-אבותיו של הג'נטלמן הנכבד היו פראים אכזרים באי נידח, שימשו אבותיי ככזהים במקדש שלמה... בזמן שאבותיך גידלו חזירים, אבותיי כתבו את התנ"ך".

מסיבה זו אין זה פלא שבני ישראל שיצאו ממצרים מספר שבועות קודם מעמד הר סיני, טרם זכו למדרגה מוסרית שלמה זו בכוחות עצמם, למרות ההכנה הרוחנית שנעשתה במהלך שבועות אלו.

משולים היו אז לילד קטן שאביו מלבישו בבגדי אדם גדול כדי ללמדו עד היכן עליו לגדול ולהתפתח.

לעומת זאת, מוסר האומות אינו כזה. אצלם נבנה המוסר מתוך התנסות חוייתית, אט אט, מתוך מצור מצוק ושפיכות דמים המלמדים את בני האדם כיצד עליהם לנהל חברה

בשעת האזנה לקבצים במערכת ניתן להשאיר תגובות ע"י הקשת כוכבית 6 וכן להאזין לתגובות ע"י הקשת כוכבית 7

לדירוג האזנות וכן להאזנה לדירוגים הקישו בשעת השמעת הקובץ כוכבית 5

שלוחות מאגר השיעורים

- 1 יסודות האמונה
- 2 זוגיות וחינוך
- 3 השקפה יהודית
- 4 שאלות ותשובות
- 5 משמעות הסבל והנסיגות
- 6 סדרות
- 7 תנ"ך ותורה שבע"פ
- 8 נושאים שונים
- 9 שיעורים לפי ספרים
- 10 פרשה בארבע
- 11 שבת ומועדי השנה
- 12 הקטואליה ויהדות

הרשמה לשלוחת המנויים

מסלול א'
18 ש"ח לחודש
מסלול ב'
180 ש"ח לשנה
ניתן להרשם כמנוי בשלוחה 7 בתפריט הראשי

לתרומות עבור הפצת העלון חייגו 077-430-9790 והקישו * בתפריט הראשי

או חייגו 054-859-3167 בין השעות 13:30-15:30

לקבלת פירוט השלוחות שלחו מייל לכתובת b0774309790@gmail.com

עלון זה מופץ לזכות

שמואל מאיר בן רחל צפורה בת אסתר מרים בת אסתר **לע"נ** אברהם בן לטיפה מרגלית בת רחל **לרפואה**

בת שבע גאולה בת יעל חיה אסתר בת רחל